

Motion till riksdagen 2021/22:4740

av **Per Bolund m.fl. (MP)**

Nato och arbetet mot kärnvapen (väckt enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel av kärnvapen till Sverige i både freds- och krigstid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska ingå i Nuclear Planning Group och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, inte ska vara del i nuclear sharing och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i arbetet inom Nato, ska verka för principen om ”No First Use” i Nato och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för att öka respekten för demokratiska värderingar genom ett demokratikrav inom Nato och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska ha permanenta Natotrupper på svensk mark och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nordiskt försvarssamarbete och säkerhetspolitiskt samarbete och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Säkerhetsläget har försämrats dramatiskt i vårt närområde på kort tid. Den europeiska säkerhetsordningen är satt ur spel. En demokrati i Europa har blivit invaderad av en auktoritär stat som försöker frånta landet dess rätt till frihet och självbestämmande.

Ohyggliga, grova krigsbrott som våldtäkter och massmord på civila rapporteras nu från en rad platser där de ryska soldaterna dragit fram. Närmare 14 miljoner människor i Ukraina har tvingats på flykt, och många tusen civila har dödats.

Detta kommer att påverka oss alla under mycket lång tid och tyvärr ser kriget ut att fortsätta på obestämd tid. Vi behöver fortsätta med tydliga sanktioner mot Ryssland. Vi behöver stötta Ukraina både humanitärt, ekonomiskt och militärt och vara beredda att försvara centrala värderingar som är grunden i våra demokratiska stater.

Sverige är nu på väg att lämna en säkerhetspolitisk linje som har gällt i århundraden och som har hållit vårt land utanför krig och konflikter. Det är ett stort och historiskt beslut. Och vi anser att det är anmärkningsvärt att det har skett på bara några veckor. Ett sådant avgörande beslut förtjänar en djupgående samhällsdiskussion och en djupare analys av för- och nackdelar än den som genomförts inom ramen för den säkerhetspolitiska analysgruppen.

Sveriges säkerhet och vår förmåga att klara kriser handlar inte bara om militär styrka. Vi ska också ha beredskap att möta hot som påverkanskampanjer, cyberhot och hackerattacker mot it-system, terrorism, hot mot demokratin och hot mot rättssamhället. Nya pandemier kommer att komma, och vi kommer att se brist på nödvändiga insatsvaror. Och inte minst klimatförändringar med torra, bränder, stormar och översvämningar kommer att sätta mer och mer press på världen och på Sverige.

Nato

Miljöpartiet anser att det bästa för Sverige är att inte gå med i kärnvapenalliansen Nato och att vi ska bibehålla vår frihet att välja våra samarbetspartner när det gäller säkerhetspolitiska frågor. Vi kan då upprätta säkerhetspolitiska samarbeten med demokratier, med länder som delar våra värderingar och vår syn på världsutvecklingen framöver. Miljöpartiet vill fortsätta och fördjupa de försvarssamarbeten vi har med till exempel våra grannländer och även med Nato. Vi ser positivt på gemensamma övningar och ett fördjupat informationsutbyte.

En värld med kärnvapen kan aldrig vara en säker värld

Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta att arbeta för global nedrustning, särskilt i fråga om kärnvapen som vi vet är ett existentiellt hot mot mänskligheten. Ett medlemskap i Nato innebär att Sverige skriver under på att använda kärnvapen som hot och som en del i en försvarsstrategi. Vi är oroade över att Sveriges viktiga arbete för nedrustning av kärnvapen kommer att försvåras om vi är medlemmar i en kärnvapenallians som Nato.

Sverige ska vara en kärnvapenfri nation, med god lagstiftning som skapar förutsebarhet och säkrar detta över tid. Sverige bör därför omedelbart anta en nationell lagstiftning som förbjuder införsel av kärnvapen till Sverige i både freds- och krigstid. Det ska gälla all form av införsel, inte minst stationering, och transfer av kärnvapen på svensk mark, på svenskt vatten och i svenskt luftrum. Det skulle stärka säkerheten i den skandinaviska regionen och ge en tydlig gemensam avspänning men också vara solidariskt mot våra grannländer som har liknande regelverk.

Vi vill att regeringen tydliggör att Sverige inte ska ingå i Nuclear Planning Group och att Sverige driver principen om No First Use (NFU) inom Natoalliansen. Principen om First Use tillåter alliansen att som första aktör i en konflikt introducera kärnvapen.

Principen försvårar globala nedrustningsinitiativ eftersom den medför att ett överhängande hot om kärnvapen alltid kvarstår. Ett alternativ till den nu rådande principen är No First Use som innebär att kärnvapen aldrig får användas om en kärnvapenmakt inte först attackerats med kärnvapen.

Vi vill vidare att regeringen tydliggör att Sverige bör ifrågasätta den sk kärnvapen-delning som sker mellan USA och några av de europeiska Natomedlemmarna. Att en kärnvapenstat lånar ut kärnvapen till icke-kärnvapenstater, såsom sker inom Natos nuclear sharing, strider mot andan i icke-spridningsfördraget och kan i framtiden åberopas som prejudikat också för andra kärnvapenstater att låna ut sina vapen. En sådan utveckling vore katastrofal. Sverige bör verka för att Nato ändrar sin policy. Vi noterar också att vårt förslag ligger nära de tankar som uttrycktes av den av utrikesminister Anna Lindh initierade Weapons of Mass Destruction Commission, som rentav gick längre och önskade att kärnvapnen alltid endast skulle finnas på kärnvapenstaternas egna territorier.

Diplomati och förebyggande arbete för fred

I en tid av ökande spänningar i världen så behövs mer än någonsin globala aktörer som kan verka för fred och konfliktförebyggande och medla i pågående konflikter. Här har Sverige en stolt tradition att falla tillbaka på, att som alliansfritt land medla och förebygga i krig och konflikter runt om i världen. Vårt diplomatiska arbete och vårt stabila bistånd har bidragit till att ge oss ett starkt namn som vi kan använda för en fredlig utveckling i världen.

För att säkra att Sverige fortsätter att driva och utveckla den feministiska utrikes- och utvecklingspolitiken bör Sverige utarbeta en form för och inbjuda till regelbunden dialog mellan Försvarsdepartementet och freds- och MR-organisationer. Sverige bör även öka sitt fredsfrämjande arbete. Sverige ska fortsatt driva en självständig utrikespolitik och stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter även om auktoritära stater utövar påtryckningar.

Samarbeten och dialog

Vid ett eventuellt Natomedlemskap ska Sverige inte ha permanenta Natotrupper på svensk mark. Därutöver bör Sveriges regering inför alla Natos försvars- och utrikesministermöten samt de årliga statsöverhuvudmötena ha överläggningar med lämpliga riksdagsutskott eller nämnder om det som ska diskuteras på dessa möten för att säkerställa demokratisk förankring i Sverige.

Demokrati och offentlighetsprincipen

Sverige har en stolt tradition av transparens och offentlighetsprincip. Sverige ska vara pådrivande för att förbättra insynen i Nato och pådrivande för att de nationella parlamenten i medlemsländerna måste skärpa sin granskning av Natos angelägenheter så att ansvarsutkrävande kan ske.

Vi oroas över den demokratiska tillbakagång som vi ser idag, även i flera länder som är medlemmar i Nato. Vi ser nu Natoländer där grundläggande mänskliga rättigheter utmanas allt oftare. Journalister som fångslas, media och universitet som kontrolleras,

där rättsstatens principer ifrågasätts. Det är oroande trender som måste brytas. Därför bör Sverige verka för att Nato inför ett demokratikrav.

När alla nordiska länder nu kommer att vara medlemmar i Nato så är det viktigt att utveckla det rent nordiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet. Former för detta bör utvecklas inom Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet.

Per Bolund (MP)

Maria Ferm (MP)

Elisabeth Falkhaven (MP)

Leila Ali-Elmi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Maria Gardfjell (MP)

Axel Hallberg (MP)

Camilla Hansén (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Emma Hult (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Rasmus Ling (MP)

Martin Marmgren (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Anna Sibinska (MP)

Lorentz Tovatt (MP)